

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/173776,75-lat-temu-mis-Wojtek-rozstal-sie-z-zolnierzami-Armii-Andersa-i-zostal-przekaza.html>
2023-02-05, 10:58

75 lat temu miś Wojtek rozstał się z żołnierzami Armii Andersa i został przekazany do ogrodu zoologicznego w Edynburgu

Wojtek był syryjskim niedźwiedziem brunatnym adoptowanym przez żołnierzy

22. Kompanii Zaopatrywania Artylerii w 2. Korpusie Polskim dowodzonym przez gen. Władysława Andersa. Brał udział w bitwie o Monte Cassino, podczas której nosił skrzynki z amunicją i ciągnął za sobą wózek z zaopatrzeniem. Za swoje zasługi dla Armii Polskiej został awansowany do stopnia kaprała.

Polscy żołnierze maszerując wraz uchodźcami cywilnymi z Pahlevi w Iranie do Palestyny spotkali 8 kwietnia 1942 r. perskiego chłopca niosącego małego niedźwiadka brunatnego. Matka niedźwiadka została najprawdopodobniej zastrzelona przez myśliwych. Niedźwiadek tak zachwyił 18-letnią Irenę (Inkę) Bokiewicz, że namówiła por. Anatola Tarnowieckiego, by jej go kupił. Kolejne trzy miesiące maluch spędził pod opieką Inki w obozie dla uchodźców niedaleko Teheranu. W sierpniu 1942 r. niedźwiadek został podarowany 22. Kompanii Zaopatrywania Artylerii. Niedźwiadek nie umiał jeszcze jeść i żołnierze karmili go zmieszonym z wodą skondensowanym mlekiem z butelki i skręconego ze szmat smoczka. Podobno z tego powodu Wojtkowi na zawsze pozostało upodobanie do napojów z takiej butelki. Miś został oficjalnie wciągnięty na stan ewidencyjny 22. Kompanii Zaopatrywania Artylerii, z którą to jednostką przeszedł cały szlak bojowy: z Iranu przez Irak, Syrię, Palestynę, Egipt do Włoch, a po demobilizacji do Wielkiej Brytanii.

Niedźwiadkiem opiekowano się troskliwie. Jego ulubionymi przysmakami były owoce, słodkie syropy, marmolada, miód oraz piwo, które dostawał za dobre zachowanie. Jadał razem z żołnierzami i spał z nimi w namiocie. Kiedy urósł, dostał własną sypialnię w dużej drewnianej skrzyni, nie lubił jednak samotności i często w nocy chodził przytulać się do śpiących w namiocie żołnierzy. Był łagodnym zwierzęciem mającym pełne zaufanie do ludzi. Stwarzało to często zabawne sytuacje z udziałem obcych żołnierzy lub ludności cywilnej.

Żołnierze wspominają, że Wojtek uwielbiał jazdę wojskowymi ciężarówkami – w szoferce, a czasami na skrzyni, czym wzbudzał sporą sensację na drodze. Lubił też zapasy z żołnierzami, które na ogół kończyły się jego zwycięstwem: pokonany leżał „na łopatkach” a niedźwiedź lizał go po twarzy. Pośród opowieści o Wojtku jest również taka, jak to podczas działań pod Monte Cassino kapral Wojtek pomagał pozostałym żołnierzom w noszeniu ciężkich skrzyń z amunicją artyleryjską i nigdy nie zdarzyło mu się żadnej upuścić. Od tamtej pory symbolem 22. Kompanii stał się niedźwiedź z pociskiem w łapach. Odznaka taka pojawiła się na samochodach wojskowych, proporczykach i mundurach żołnierzy.

Pomnik Misia Wojtka w Edynburgu. Fot IPN O/Rzeszów

Po zakończeniu II wojny światowej miś Wojtek wraz z wieloma polskimi żołnierzami został przetransportowany do Szkocji. Trafił do edynburskiego ogrodu zoologicznego, gdzie był odwiedzany przez kolegów z kompanii. Lata życia wśród ludzi nie pozwalały mu na przystosowanie się do życia wśród innych niedźwiedzi, co stanowiło poważny problem dla Wojtka. W szkockim zoo spędził 16 lat. Zmarł w 1963 r.

***

4 października 2022 r. Instytut Pamięci Narodowej w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” przygotował spektakl dla najmłodszych widzów pt. „Historia Misia Wojtka, aby przybliżyć dzieciom historię odważnych Polaków za granicą, którzy nieśli nadzieję całej Europie podczas II wojny światowej. Przedstawienie będą mogli zobaczyć dzieci w USA w Chicago, Illinois, a także w innych miastach w Europie. Teatrzyk ma charakter mobilny, przenośna scena o lekkiej konstrukcji pozwala dotrzeć do kilku placówek w ciągu jednego dnia.

W 2020 r. IPN wyemitował krótki film edukacyjny „Niedźwiedź Wojtek”. Bohaterem i narratorem filmu jest słynny niedźwiedź Wojtek – żołnierz 2 Korpusu Polskiego – który opowiada o losach Polaków wywiezionych do Związku Sowieckiego podczas II wojny światowej. Po napaści Niemiec na ZSRS Józef Stalin zgodził się na zorganizowanie armii, do której mogli wstąpić deportowani Polacy. W 1942 r. nowo utworzone wojsko, wraz z ludnością cywilną, zostało ewakuowane do Iranu. Tam kilku polskich żołnierzy kupiło od przygodnie spotkanego chłopca małego niedźwiedzia.

Link do filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=oSnjGvARlk0>

Instytut Pamięci Narodowej we wrześniu 2022 r. zorganizował III Polonijny Turniej „Misia Wojtka” (pierwszy miał miejsce w 2021 r.). Celem Regionalnych Rozrywek Online Polonijnego Turnieju Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek”, zwanych dalej „Turniejem”, jest zapoznanie uczniów z historią deportacji ludności polskiej na Wschodzie oraz polskiego wysiłku wojskowego w II Korpusie Polskim, a także z zasadami rywalizacji w duchu *fair play* „zwyciężaj bez pychy, przegrywaj bez urazy”. Więcej o konkursie:

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/konkursy-i-projekty/turniej-misia-wojtka-ed>

W 2018 r. IPN wydał grę planszową „Miś Wojtek” dla 2-5 graczy w wieku od 6 lat. Odwołujący się do realiów II wojny światowej „Miś Wojtek” ukazuje dzieje Polaków wywiezionych z terenów okupowanych przez Związek Sowiecki i ich długą wędrówkę z Rosji, przez Iran, Palestynę, Egipt i Włochy aż do Szkocji. W grze, podążając szlakiem żołnierzy 2. Korpusu Polskiego, zbieramy pamiątki związane z losami żołnierzy i ich słynnego niedźwiedzia, Wojtka. Kto zbierze najlepszy zbiór, zwycięża. To gra planszowa, w którą chętnie zagrają duzi i mali, poznając przy okazji losy misia Wojtka i jego opiekunów. Grę można nabyć online lub w naszych księgarniach.

W 2021 r. Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN Oddział w Rzeszowie zaprosiło nauczycieli i uczniów do udziału w konkursie poświęconym historii niedźwiedzia Wojtka, który wraz z polskim wojskiem przebył szlak bojowy armii Andersa. Ze względu na duże zainteresowanie konkursem organizatorzy postanowili zaprosić do udziału w nim wszystkich chętnych, także spoza Podkarpacia i Szkocji. Konkurs polegał na wykonaniu kartki pocztowej lub komiksu, w polskiej wersji językowej, przedstawiającego epizod związany z niedźwiedziem Wojtkiem, rozgrywający się na tle działań Wojska Polskiego na Wschodzie a następnie 2. Korpusu Polskiego w czasie II wojny światowej.

Na początku lutego 2022 r. uruchomiono II edycję konkursu, która zakończyła się w maju

2022 r. Więcej o konkursie i zwycięzcach:
<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/rzeszow/konkursy-i-projekty/miedzynarodowy-konkurs-nie>

Międzynarodowy konkurs
dla dzieci i młodzieży

**"Niedźwiedź Wojtek -
żołnierz gen. Andersa"**

Organizator: Instytut Pamięci Narodowej

Współorganizatorzy: PCEN

Patronat Honorowy: *Aileen Orr* Podkarpacki Kurator Oświaty

Zachęcamy również do zapoznania się z licznymi materiałami audio-video znajdującymi się w portalu przystanekhistoria.pl w dziale „Historia dla najmłodszych”, gdzie przygotowaliśmy ofertę dla najmłodszych odbiorców.

Link: <https://przystanekhistoria.pl/pa2/audiovideo/historia-dla-najmlodszy>